

Attaveqarnermut, Avatangiisinut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq
Landsstyremedlemmet for Infrastruktur, Miljø og Råstoffer

Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Inuussutissarsiutinullu Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoq
Landsstyremedlemmet for Erhverv, Arbejdsmarked og Erhvervsuddannelser

Landstingsmedlem Marie Fleischer
Løsgænger

21. oktober 2008

Spørgsmål til Landsstyret vedr. den globale økonomiske krise i forhold til råstofsektoren og aluminiumsprojektet.

AIP
Postboks 930
Oq/tel +299 34 68 00
Fax +299 32 43 02

Kære Marie Fleischer

Tak for dine spørgsmål. Da de både vedrører råstofområdet og aluminiumsprojektet er svaret udarbejdet i samarbejde mellem Landsstyreområdet for infrastruktur, miljø og råstoffer henholdsvis Landsstyreområdet for Erhverv, Arbejdsmarked og Erhvervsuddannelser.

ISIIN
Postboks 1601
3900 Nuuk
Oq/tel +299 34 50 00
Fax +299 32 56 00

www.nanoq.gl

Spørgsmålene er modtaget den 6. oktober 2008.

Det er forståeligt, at den igangværende globale finanskriser rejser spørgsmål om krisen vil påvirke eksisterende og planlagte mineprojekter samt aluminiumsprojektet i Grønland.

Dine spørgsmål er besvaret i det følgende.

- 1. Hvorledes vurderer Landsstyret, at den globale økonomiske krise vil påvirke den ellers så positive forventning om, at Grønlands fremtidige væksterhverv er i råstofsektoren? Der ønskes i svaret ligeledes en inddragelse af den nu forsigtige investeringslyst blandt investorer generelt.**

Inden for det seneste år har Grønland oplevet en hidtil uset international interesse for råstofpotentialer i den grønlandske undergrund. Den øgede interesse fra råstofindustrien har dels været drevet af en intensiv markedsføring af det grønlandske råstofpotentiale, dels af en gunstig prisudvikling på olie og mineraler og metaller.

Resultatet af olieudbudsrunderne i havområderne ud for Disko-Nuussuaq er en historisk afgørende begivenhed for Grønlands. Nogle af verdens største

olieselskaber har fået tildelt efterforsknings- og udnyttelseslicenser i grønlandsk farvand. Selskaber som ExxonMobil, ChevronTexaco, Husky, Cairn, EnCana, PA Resources og DONG har igangsat den hidtil mest omfattende olieefterforskning i mere end 30 år.

Der er i 2008 investeret et meget betydeligt millionbeløb i indsamling af seismiske og andre geofysiske data. Selskaberne har forpligtet sig til et bestemt efterforskningsprogram over en årrække, og der forventes derfor ikke nogle væsentlige ændringer i arbejdsprogrammerne i de kommende år for de tildelte olielicenser.

Udviklingen i olieselskabernes indsats på længere sigt vil afhænge af en lang række faktorer, herunder behovet for at erstatte kendte olieforekomster med nye fund i ikke mindst det arktiske område og udviklingen i olieprisen over en længere årrække.

Udviklingen indenfor olieområdet er et af de vigtigste skridt i Grønlands vej til ikke blot at blive et olieproducerende land, men også til at olieøkonomien kan danne grundlag for en selv bærende økonomi i Grønland. Den langsigtede forventning til denne sektor er ikke ændret af den nuværende finansielle krise.

Inden for de hårde mineraler er der alene siden årsskiftet sket en stigning i antallet af efterforskningstilladelser til mineselskaber på 70 %. Antallet af efterforskningstilladelser er nu på det højeste niveau nogen sinde i Grønlands historie.

Grønland har inden for de seneste par år åbnet guldminen i Kirkespirdalen i Nanortalik kommune og olivinminen i Maniitsoq kommune. Det er desuden forventningen om, at der vil kunne åbnes yderligere 5 miner i løbet af de næste 3-4 år.

Mineralefterforskningen i Grønland har i nyere tid været præget af, at det typisk har været såkaldte juniorselskaber der har foretaget den initiale efterforskning med henblik på at modne projekter. På dette punkt ligner Grønland andre såkaldte "frontier-områder" - det vil sige områder der er underudforsket med hensyn til mineraler, set i forhold til lande med tilsvarende geologiske formationer.

Det geologiske vidensniveau er et helt centralt punkt i selskabernes prioritering af efterforskningsområde. I en undersøgelse af mineindustrien gennemført af Verdensbanken peges der på, at det helt afgørende punkt for selskabernes valg af område er områdets mineralpotentiale. Dette punkt indgår, alt afhængig af hvilket selskab der er tale om, med en vægt på et sted mellem halvdelen og to tredjedele i selskabernes beslutningsgrundlag.

Verdensbankens oversigt over væsentligste parametre for mineralinvesteringer i et givet land:

- Geologiske potentiale for relevante metaller og mineraler
- Internationale konjunktursvingninger
- Minerallovgivning
- Beskatningsvilkår (stabilitet og forudsigelighed i beskatningsmodeller og beskatningsniveau, afgifter og skatter må ikke være investeringshæmmende mv.)
- Politisk stabilitet

Juniorselskaberne løber traditionelt flere risici end de veletablerede mineselskaber, herunder efterforskning i såkaldte frontier-områder. Junior-selskaberne er normalt ikke kapitalstærke, men baserer deres virksomhed på ekstern finansiering ved f.eks. aktieemissioner på børserne og private placements¹, i tilknytning til de enkelte efterforskningsprojekter. Juniorselskaberne er derfor særligt sårbare over for internationale konjunktursvingninger.

De etablerede mineselskaber er normalt betydeligt større og kapitalstærke virksomheder, der udbygger deres malmreserver ved at foretage efterforskning inden for den malmprovinc, hvor de i forvejen driver minevirksomhed. Ekspansion til nye områder sker normalt på et mere konservativt grundlag, f.eks. ved opkøb af juniorselskabsprojekter, som er udviklet til at indeholde - som minimum - en identificeret ressource.

Der er således inden for mineralefterforskningen et forskelligartet mønster i den fremgangsmåde, som henholdsvis juniorselskaberne og de etablerede mineselskaber benytter sig af. Fremgangsmåderne komplementerer hinanden mere end de konkurrerer med hinanden. Dette er med andre ord udtryk for en arbejdsdeling, man på globalt plan har set udvikle sig i efterforsknings-branchen mellem efterforskningsorienterede juniorselskaber og udnyttelses-orienterede mineselskaber.

Grønland har ud over den efterforskning, som juniorselskaberne har udført, også på anden måde draget fordel af den omtalte arbejdsdeling, idet juniorselskaberne i deres søgen efter partnere og kapital har været med til at udbrede kendskabet til det grønlandske mineralpotentiale ad direkte kanaler indenfor branchen. Juniorselskaberne har i væsentlig omfang bidraget til promoveringen af Grønland som et attraktivt efterforskningsområde.

For så vidt angår de i forespørgslen nævnte mineprojekter kan landsstyret efter konsultation af mineselskaberne komme med nedenstående oplysninger.

¹ "Private placement" kan beskrives som indskud af kapital fra en enkelt investor eller en begrænset kreds af investorer.

Maarmorilik (bly og zink)

Den 21. maj 2008 blev udnyttelsestilladelsen for genåbningen af den gamle Sorte Engel mine underskrevet.

Siden da har selskabet Black Angel Mining A/S gennemført en række investeringer i opbygningen af mineinfrastrukturen, herunder fundament til tovbane, nedre stationsbygning til tovbane, vandværk, beboelsesbygninger, satellitstation til telekommunikation, sprængningsoperationer i forbindelse med etablering af bygningsmæssige konstruktioner til øvre stationsbygning tovbanen mm.

I Maarmorilik lejren er fundamentet til tovbanens nedre stationsbygning blevet lavet færdig og næste skidt er at opbygge selve stationsbygningen.

De to bygninger "The Hanger" og "Hotel Maarmorilik" er blevet renoveret og er i brug som lager og beboelse. Ligeledes er vandværket og satellitstationen i drift. I slutningen af august blev anlægsaktiviteterne sat i bero for vinterperioden, dvs. inden den nuværende finansielle krise for alvor slog igennem.

Selskabet planlægger fortsat at genoptage etableringen af tovbanen i marts 2009. Minebrydningen forventes igangsat i oktober 2009. En langsigtet udvikling af projektet kan naturligvis påvirkes, såfremt der sker yderligere fald i bly og zink priserne.

Malmberget (molybdæn)

Råstofdirektoratet har den 19. marts 2008 modtaget en ansøgning om udnyttelsestilladelse til Malmberget, samt lønsomhedsstudie fra selskabet International Molybdenum Ltd. (ejet af selskabet Quadra Mining Ltd). Den planlagte udnyttelse er rettet mod molybdæn. Forekomsten i Malmberget er blandt verdens største molybdæn forekomster.

I løbet af sommeren 2008 har der været gennemført en række supplerende undersøgelser og analyser, som grundlag for at kunne præsentere et endeligt politisk beslutningsgrundlag.

Sagen vil blive forelagt for Fællesrådet vedrørende mineralske råstoffer i Grønland på et ekstraordinært møde den 5. november 2008.

Malmberg-projektet forventes implementeret i 2 hovedfaser:

- Præ-produktionsfase: 3 år (Etablering af infrastruktur, produktionsanlæg mm.)
- Produktionsfase: 17 år

Beskæftigelse i anlægsfasen: 600 ansatte om året
Beskæftigelse i driftsfasen: 480 – 500 ansatte om året

Her til kommer indirekte beskæftigelse og leverancer.

Quadra budgetterer med en samlet levetid for minen på 20 år, inkl. præ-produktionsfasen på 3 år. Etablering af projektet i et øde område omgivet af gletsjere indebærer en betydelig investering, der budgetteres til ca. DKK 5 mia. kr. Samtlige investeringer skal afholdes af mineselskabet. Landskassen skal ikke indskyde midler i projektet.

Forventningerne til prisudviklingen på forskellige mineraler og metaller er meget varierende. Det er på nuværende tidspunkt vanskeligt at estimere den eksakte virkning af den internationale finanskrise på projektets tidshorisont. En forstærket krise kan naturligvis påvirke alle forretningsprojekter, herunder mineprojekter som Malmbjergsprojektet.

Olivinminen

Den 30. juni 2005 blev der meddelt en udnyttelsestilladelse til brydning af industrimineralet olivin fra forekomsten Seqinnersuusaq i Fiskefjorden i Maniitsoq kommune. Tilladelsen blev givet til Seqi Olivine A/S, der er 100 % ejet af Minelco AB, datterselskab af LKAB, som er et svensk statsejet mineselskab. Selskabet ændrede i 2007 navn fra Seqi Olivine A/S til Minelco A/S.

Brydningen foregår i et åbent brud, som det også kendes fra almindelige stenbrud. Olivinen skal hovedsageligt udskibes til det europæiske marked, men selskabet har også planer om at introducere den grønlandske olivin til det nordamerikanske marked.

I 2006 blev der blevet lavet en udbygning af indkvarterings- og servicefaciliteter. Derudover er der bl.a. lavet knuseanlæg, kajanlæg og lagerplads til den brudte olivin.

I sommeren 2006 foretog selskabet et omfattende borearbejde for yderligere at fastlægge forekomstens udstrækning. Resultater peger på, at udbredelsen af olivin forekomsten er større end de først estimerede 100 mio. tons.

Fra marts 2007 var alle infrastrukturanlæg færdige, og en opstart af egentlig produktion af olivin påbegyndt. Minelco A/S havde i 2007 en produktion på ca. 620.000 tons olivin og forventer i 2008 at producere omkring 450.000 tons olivin.

Flere faktorer danner grundlag for denne reduktion, men primær forklaringsfaktor er de høje fragtrater. For et produkt som olivin, der er et lavværdiprodukt med meget stor tonnage, har de høje fragtomkostninger ekstra stor negativ økonomisk indvirkning. Reduktionen i den forventede produktionsmængde fra 2007 til 2008 er fastlagt for længst, og har ikke nogen relation til den igangværende finanskrise.

Minelco A/S forventer ikke, at krisen vil have nogen direkte betydning for minen. Der forventes en stigning i produktionen på op til 600.000 tons i 2009. Desuden forventes den nuværende økonomiske udvikling at have en dæmpende effekt på fragtraterne, hvilket vil påvirke minens konkurrenceevne positivt fra og med 2009/2010.

Guldminen

Nalunaq Gold Mine A/S har nu været i produktion i over 4 år. Minen ligger ca. 11 km fra kysten, og indtil 2007 blev guldmalmen udskibet til oparbejdningsanlægget ved Rio Narcea i Spanien. Fra 2007 er malmen blevet oparbejdet ved Nugget Pond i Newfoundland.

Nalunaq er en højlydig guldforekomst, som findes i forbindelse med kvartstårer, der skærer ned gennem fjeldet. De enkelte årer er 0,1–2,0 meter tykke med et gennemsnit på 0,7 meter. Guldet findes som små korn, hvis størrelse varierer fra mikroskopisk til nogle få millimeter i diameter.

I 2006 blev der brudt 108.000 tons malm, mens der i 2007 blev brudt 137.000 tons malm.

2006 blev året hvor selskabet måtte beslutte sig for, om der skulle satses på at etablere et lokalt oparbejdningsanlæg, eller om der skulle findes en anden mulighed for ekstern oparbejdning. Baggrunden for dette var, at det hidtil benyttede anlæg ved Rio Narcea i Spanien lukkede pr. 31. december 2006. Selskabet valgte af økonomiske årsager at satse på en løsning med oparbejdning af malmen på et anlæg i Newfoundland, da et lokalt anlæg ville blive en for dyr investering for minen.

Der er ansat ca. 130 personer i Nalunaq Gold Mine A/S.

Minen har i de første fire år haft et negativt driftsresultat. Resultatafvigelsen de første fire år i forhold til de oprindelige forventninger skyldes en række faktorer, herunder ikke mindst at den realiserede lødighed – dvs. gulddindhold i gram pr. tons malm/bjergart – har været markant lavere end forventet.

For det andet har man igennem hele perioden haft vanskeligheder med at komme op på en tilstrækkelig høj daglig produktion. Bortset fra omkostningen til fragt og forarbejdning af malmen, er stort set alle andre omkostninger faste i forhold til produktionen.

Ledelsen vurderer, at den daglige produktion (brydning af malm) skal op på mellem 450 og 500 tons pr. dag for at produktionen på lang sigt er lønsom. Den gennemsnitlige dagsproduktion har været på 360 tons malm.

Guldprisen ligger i dag på ca. USD 842 pr. ounce. Dette er en i historisk sammenhæng god guldpris. Den finansielle krise har således indtil videre ikke påvirket grundlaget for mineproduktion.

Den afgørende faktor for en fortsættelse af aktiviteterne i guldminen er pt. således ikke guldprisen, men derimod mængden af guld som er tilbage i Kirkespirdalen samt ikke mindst malmens lødighed, dvs. antal gram guld pr. tons bjergart. Disse

forhold analyseres i øjeblikket i minen, og resultatet af analyserne vil være afgørende for minens restlevetid.

2. **Vurderer Landsstyret, at den globale økonomiske krise nu viser, at det vil være for risikabelt for den grønlandske økonomi, at Grønland går ind og er medejer af diverse anlæg i forbindelse med Alcoa's opførsel af aluminiumssmelter i Maniitsoq?**

Der ønskes her Landsstyrets vurdering af risici i forbindelse med koncessions- og partnerskabsmodellen i forhold til Grønlands fremtidige økonomi.

Herunder ønskes der ligeledes en inddragelse af fremtidige globale økonomiske kriser, verdensmarkedspriser på diverse råstoffer og lignende, som kan have indvirkning på risici for Grønlands allerede sårbare økonomi.

Svar:

Landsstyreområdet for Erhverv, Arbejdsmarked og Erhvervsuddannelser har henholdsvis den 24. september samt den 12. oktober fremsendt orienteringer til Landstingets Finansudvalg, Erhvervsudvalget samt det midlertidige udvalg vedr. aluminiumsprojektet.

De to orienteringer vedlægges, idet de er relevant baggrund for besvarelsen af dit spørgsmål.

Landsstyret har via forhandlingsudvalget bedt om Alcoa's vurderinger af den globale økonomiske krises betydning for Alcoa's fremtidige investeringsplaner og specielt for aluminiumsprojektet i Grønland. Alcoa's svar forventes snarest. Efter behandling i Landsstyret vil relevante udvalg blive nærmere orienteret om Alcoa's svar og forhandlingsudvalgets og Erhvervsdepartementets vurderinger på baggrund af Alcoa's svar.

Forenklet kan siges, at realiseringen af aluminiumsprojektet afhænger af følgende faktorer:

- Projektets anlægssum
- Finansieringsmuligheder og –omkostninger
- Salgspriser på aluminium
- Indkøbspriser på råvarer
- Lønninger, valutakurser mm.

I forhold til ejerskabsmodel er rentabiliteten i princippet ens for partnerskabs- henholdsvis koncessionsmodellen.

Forskellen på de to modeller set i forhold til Hjemmestyret ligger først og fremmest i medfinansieringen og de risici, der kan være i den forbindelse. Hertil kommer

nettorenteudgifter vedr. Hjemmestyrets kapitalindskud i det fælles ejer- og driftsselskab i en partnerskabsmodel. (Disse nettorenteudgifter forudsættes efter nogle år dækket af udbyttebetalinger fra selskabet.)

Hjemmestyret vil uanset ejerskabsmodel skulle afholde en række omkostninger til egne undersøgelser, før Landstinget kan træffe endelig beslutning om, om man overhovedet ønsker et aluminiumsprojekt realiseret i Grønland.

Derudover skal Hjemmestyret efter de nuværende aftaler med Alcoa betale halvdelen af de fælles projektudviklingsomkostninger, som parterne er enige om.

Der er gjort nærmere rede for aftalen om omkostningsfordeling og konsekvenserne af valg af ejerskabsmodel i de vedlagte orienteringer, herunder også de økonomiske konsekvenser, hvis projektet helt opgives.

Der kan ikke svares konkret på spørgsmålet om betydningen af fremtidige globale, økonomisk kriser, verdensmarkedspriser på råstoffer o.l. som kan have en indvirkning på, som det anføres, Grønlands allerede sårbare økonomi.

Et fald i færdigvarepriser eller en stigning i råvarepriser vil naturligvis påvirke rentabiliteten i projektet negativt. Landsstyret vil på dette område nøje følge udviklingen ved hjælp af de internationale eksperter, som Greenland Development allerede har inddraget. Alcoa vil derudover naturligvis også i egen og i projektets interesse løbende vurdere sådanne forhold. Landsstyret forventer, at Alcoa løbende orienterer forhandlingsudvalget og Landsstyret om sine vurderinger.

Et fald i dollarkursen vil betyde, at anlægssummen bliver mindre målt i danske kroner. Dette vil alt andet lige betyde, at projektets rentabilitet forbedres. Hvis der bliver tale om en generel afmatning i verdensøkonomien med deraf følgende mindre aktivitet i anlægssektoren, vil dette tilsvarende kunne få en positiv effekt for projektet.

3. Hvilke andre væksterhverv ser Landsstyret som de bærende søjler for Grønlands fremtidige økonomi, såfremt forventningerne til råstofsektoren går hen og ikke bliver realiseret?

Svar:

Forventningerne til råstof- og olieudvinding samt anvendelse af vores vandkraftressourcer til energikrævende produktion som aluminium har de seneste år tegnet et positivt billede af den økonomiske udvikling i retning af selvbåren økonomi.

Udover det traditionelle hovederhverv – fiskeriet – har der i de senere år været en fortsat positiv udvikling i turismen. Desuden kan nævnes erhvervsområdet eksport af is og vand.

I *National Turismestrategi 2008 – 2010* fra december 2007 er Landsstyrets overordnede vision bl.a., at turismen skal bidrage væsentligt til velfærden i Grønland.

Det skal ske gennem opfyldelse af målsætninger om, at turismesektorens samfundsøkonomiske betydning øges markant indenfor en årrække, og derved i højere grad end nu bliver en bærende søjle i Grønlands økonomi.

Dette skal opnås gennem opfyldelse af en række målsætninger, der er udmøntet i et stort antal forskellige initiativer. Overordnet satses på øget værditilvækst i turismeerhvervet i forhold til BNP gennem flere turister, større beskæftigelse, større investeringer i hotel- og turismebranchen, øgning i turisternes døgnforbrug etc.

Det er Landsstyrets forventning, at turismeerhvervet bliver en af flere bærende søjler i Grønlands fremtidige økonomi. Landsstyret støtter i øvrigt også udviklingen i en anden sektor, som der er betydelige forventninger til, nemlig eksport af is og vand.

Disse erhverv vil dog næppe nogensinde kunne få samme betydning som råstofområdet eller en fremtidig udnyttelse af vandkraftressourcerne for Grønlands fremtidige økonomi.

Vi håber hermed for nærværende at have besvaret dine spørgsmål tilfredsstillende. Landstinget og de relevante udvalg vil blive løbende orienteret om forhold på både råstofområdet og i forhold til aluminiumsprojektet.

Med venlig hilsen

Kim Kielsen

Siverth K. Heilmann